

UDC 821.161.2-93.09:504.5

doi: <https://doi.org/10.15330/clid.2.1.75-83>

**БОРОТЬБА ЗА ЖИТТЯ У СВІТІ ПІСЛЯ АВАРІЇ:
КЛЮЧОВІ МОТИВИ ОПОВІДАННЯ В. ВАСИЛЬЧУКА
“ЧОРНОБИЛЬСЬКІ ПОНЕВІРЯННЯ БУЧІ”**

**THE STRUGGLE FOR LIFE IN THE WORLD AFTER THE ACCIDENT:
THE KEY MOTIVES OF THE STORY V. VASILCHUK
*CHORNOBYL MISADVENTURES OF BUCHA***

Маргарита Кіреєва

Криворізький державний педагогічний університет, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7873-2215>

Abstract. The accident at the Chornobyl nuclear power plant in 1986 is one of the tragic events in the history of the Ukrainian people. The catastrophe is reflected in various forms of art, including literature. Both works of adult literature (works by I. Drach, B. Oliinyk, Yu. Shcherbak, V. Yavorivskiy, A. Andrzheievskiy, O. Veklenko, M. Kamysh, O. Pareniuk and others) and children's literature (L. Daien, Y. Hutsalo, A. Andrzheievskiy, B. Krasavtsev, K. Mikhalitsyna, S. Dvornitskiy, A. Mukharskiy) are dedicated to the Chornobyl accident. The emergence of works on new topics has led to the study of such literature. There are several approaches to the question of which genre Chornobyl-related works belong to. In particular, some researchers refer these works to the Chornobyl genre (M. Pavlyshyn), others to eco-fiction (M. Vardanian) or to works about nuclear energy (I. Suhenko).

Therefore, the works of this topic are aimed at depicting the negative consequences of the Chornobyl accident, both anthropocentric and ecocentric. One of the first stories that drew attention to the condition of animals and beasts after the evacuation of the population following the tragedy was V. Vasylichuk's *Chornobyl misadventures of Bucha*. The story highlights the fate of Bucha, a dog who fought for survival. The common misfortune became a unifying factor for animals and beasts. Creatures together found food, protected and rescued each other. The difficulties of survival in a deserted environment are compounded by the presence of radiation. So, despite nature's ability to regenerate, Bucha still dies. Thus, nature suffers because of irresponsible human actions. The work pays special attention to the ethical aspects of human responsibility for the environment and living beings affected by a man-made disaster. The issues of humanity, compassion, and attempts to comprehend the way animals exist after Chornobyl are considered.

Keywords: children's literature, Chornobyl, Chornobyl topic, environmental problems, nature.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ І АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Чорнобильська катастрофа 1986 року стала однією з наймасштабніших техногенних трагедій в історії людства. Наслідки цієї катастрофи відчуваються

і сьогодні, оскільки й досі наявні сотні тисяч евакуйованих, забруднені території, десятки років наукових досліджень Зони та порушення природного балансу. Водночас аварія на Чорнобильській АЕС стала символом екологічного лиха, яке змінило не лише природні ландшафти, а й людське усвідомлення відповідальності за довкілля.

У сучасному світі, де екологічні виклики лише загострюються через глобальне потепління, забруднення океанів та вимирання видів, питання про взаємодію людини з природою стають дедалі актуальнішими. Ці питання порушуються дослідниками багатьох галузей, зокрема, і літератури. На сьогодні існує достатня кількість творів про Чорнобильську катастрофу як для дорослих (твори XX століття: Л. Вірина “Тієї вогняної ночі: Чорнобильська оповідь”, І. Драч “Чорнобильська Мадонна”, С. Йовенко “Вибух”, Б. Олійник “Сім”, Ю. Щербак “Чорнобиль”, В. Яворівський “Марія з полином у кінці століття” і т.д.; твори XXI століття: А. Андржеєвський “Чорнобильська бувальщина”, О. Векленко “Чорнобиль: етюди з натури”, М. Камиш “Оформляндія”, О. Купрієнко “Чорнобильська хроніка. Люди”, О. Паренюк “Страшне, прекрасне та потворне в Чорнобилі”, С. Плохій “Чорнобиль. Історія ядерної катастрофи”, С. Трохим “1986. Чорнобильські хроніки”, В. Шовкошитний “Чорнобиль: я бачив”), так і для дітей (твори XX століття: Л. Даєн “Чорнобиль – трава гірка”, Є. Гуцало “Діти Чорнобиля”; твори XXI століття: А. Андржеєвський “Чорнобильський пес Аксель”, Б. Красавцев “Чорнобильська ОАЗА», К. Міхаліцина “Квіти біля четвертого”, К. Міхаліцина, С. Дворницький “Реактори не вибухають. Коротка історія Чорнобильської катастрофи”, А. Мухарський “Кістяк з Чорнобиля” тощо).

Цьому аспекту присвячена достатня кількість досліджень. Так, ще у XX столітті М. Павлишин ввів поняття “чорнобильській жанр”. Дослідник указує, що цей жанр характеризується документальністю, епічністю та драматичністю (Павлишин, 1988, сс. 175-183). У свою чергу, Л. Залеська-Онишкевич розглядає ключові образи цієї категорії творів, а саме: полин, саркофаг, сосна, стара жінка, корова, ікона тощо (Zaleska Onyshkevych, 1989, pp. 151-170.). Натомість І. Сухенко вважає, що твори про аварію на ЧАЕС відносяться до нуклеарної художньої літератури. До цієї категорії зараховує твори, що відображають проблеми атомної енергетики, зокрема, і аварії на АЕС та їхні наслідки (Сухенко, 2021, сс. 67-69). У свою чергу, М. Варданян такі твори відносить до екофікшну. Дослідниця розглядає дитячу літературу на тему Чорнобиля з позиції екокритики (Vardanian, 2022, pp. 1-17). Про символічне значення Чорнобилю розмірковує Т. Гундорова. Вона розглядає це поняття як: слово-символ, яке ставить під сумнів позитивну сторону прогресу; перехід Чорнобилю від реальної події до символічної категорії; символічну культурну подію (Гундорова, 2013).

Окрім дослідження приналежності літератури про Чорнобиль до тієї чи іншої категорії, наявні також і публікації стосовно творів на цю тематику. У

таких статтях автори аналізують наслідки аварії на прикладі літературних творів. Дослідники розглядають як антропологічну, так й екоцентричну та технічні складові аварії на ЧАЕС. У статті “Reading Chornobyl Catastrophe Within Ecofiction” М. Варданян аналізує твори дитячої літератури в контексті культурної пам’яті українського народу (Vardanian, 2022, pp. 1-17). У іншій публікації ця думка продовжується, оскільки Чорнобильська катастрофа стала визначальним моментом в історії українського народу, що і знайшло відображення у літературному дискурсі. Аналіз творів, присвячених Чорнобиллю, дозволяє ідентифікувати травматичний культурний досвід, артикульований у літературній формі, а також спостерігати тенденцію до реконструкції колективної пам’яті (Vardanian, Dyrda, Kirieieva, 2023). У свою чергу, І. Голубовська досліджує соціально-психологічні наслідки Чорнобильської катастрофи для українського суспільства у збірці “Діти Чорнобиля”. Авторка аналізує вплив радіаційного забруднення на дитячу популяцію, акцентуючи увагу на проблематиці збереження здоров’я та розвитку дітей в умовах посттравматичного середовища (Голубовська, 2017). М. Лучицька, розглядаючи оповідання “Скажений чорнобильський собака” Є. Гуцала, зазначає, що у творі наявна тема дружби чорнобильської Пальми та маленького Грицька. Взаємодія персонажів ілюструє такі аспекти міжособистісних стосунків, як захист, взаємовиручка, підтримка та емпатія (Лучицька, 2015). У своїх публікаціях І. Онищенко вивчає твори “Скажений чорнобильський собака”, “Рудня” Є. Гуцала (Онищенко, 2024) та “Чорнобильські поневіряння Бучі” В. Васильчука (Онищенко, 2024) та зазначає, що у них простежується проблематика екологічної кризи, спричиненої антропогенним впливом. Авторка аналізує зображені в оповіданнях наслідки Чорнобильської катастрофи для біорізноманіття, зокрема для тваринного світу зони відчуження, акцентує увагу на необхідності формування екологічної свідомості. К. Гостра і М. Дудніков розглядають технологічну складову аварії на прикладі твору нон-фікшн “Реактори не вибухають. Коротка історія чорнобильської катастрофи” та зазначають, що подання сюжету твору характеризується лінійною хронологічною послідовністю, що сприяє аналізу та зіставленню ключових подій, явищ та фактів (Гостра, Дудніков, 2024).

МЕТА І МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета статті – висвітлення особливостей наслідків Чорнобильської аварії, а саме виживання тварин в умовах без людей на прикладі оповідання В. Васильчука “Чорнобильські поневіряння Бучі”.

Методологія дослідження включає аналітичний метод, інтерпретацію, метод порівняння, екокритичний метод. Ці методи допомагають комплексно дослідити твори чорнобильської тематики, зокрема, оповідання В. Васильчука “Чорнобильські поневіряння Бучі”.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Твір В. Васильчука оповідає про собаку Бучу, який опиняється покинутим у Зоні відчуження після аварії на Чорнобильській атомній електростанції. Автор змальовує реальну жорстоку картину після катастрофи, показуючи, як аварія вплинула не лише на життя людей, але й тварин. Через образ тварини, які намагаються вижити в Зоні, відображено не лише реалії життя після катастрофи, а й глибокі філософські та моральні питання. Боротьба Бучі стає символом витривалості природи, її здатності до адаптації та відродження навіть у найважчих умовах.

Ця історія розкриває ключові мотиви виживання, адаптації, надії та пошуку нових форм життя у світі, який людина покинула, але де природа продовжує свій шлях. Сам В. Васильчук зазначив: “А присвячую це оповідання своїм співвітчизникам і ‘братом меншим’, які загинули в пащі чорнобильського монстра...” (Васильчук, 2012, с. 4).

Як уже зазначалось, головний герой твору – собака Буча. З самого народження він боровся за своє життя: “На світ Божий він з’явився безпорадним. І, на диво всім, майже без шерсті” (Васильчук, 2012, с. 7). За допомогою взаємозв’язку вівчарки Ази та Бучі автор зображує образ матері-берегині, яка попри все прагне захистити власну дитину: “...Аза відразу зрозуміла, що з усіх п’яťох щенят це особливе. Хворе. Понуре. Нудне. Очі в нього мутні, гнійні. В інших уже густий пушок висіявся, а це – голе. Носик мало сухий і гарячий. Саме його вона й облизувала найчастіше” (Васильчук, 2012, с. 7). Образ матері, як зауважує М. Варданян, один з провідних символів в українській культурі. Цей образ з одного боку полягає в силі та лагідності, але з іншого – у захисті (Vardanian, 2022).

Уже з перших днів свого життя Буча зустрівся з людською жорстокістю, оскільки замість лікування собаки, господар вирішив позбутись його: “Та ні, чийсь руки обценьками боляче здушили тіло. Мало ноги не повивертали. Шию теж різко стиснули дротом, що заважало дихати. Наступної миті він відчув, що летить. <...> Це була вода. <...> Тепер вода дерлася у ніс, вуха, заліплювала очі. А потім усе раптом згасло” (Васильчук, 2012, с. 9). На щастя для собаченяти, його боротьбу з водою помітили Микола та Максим, які врятували собаку від стихії: “Який же то негідник таке втнув? – За лапи задні бери, вода з легень виллється. Живий, бачиш, вовтузиться” (Васильчук, 2012, с. 11). Після цього знайомства Буча став жити з родиною конюха Максима, де про нього піклувався та оберігав чоловік: “Тотував йому юшку. Купував у ветеринара вітаміни, ліки” (Васильчук, 2012, с. 15). Собака теж полюбив Максима та був йому вдячний: “Подобались Бучі міцні долоні, які заспокійливо пахли людською оселею. Так і хотілося вткнутися в них пискотом і безтурботно лежати, вдихаючи ті заспокійливі запахи” (Васильчук, 2012, с. 15), а особливо йому подобались їхні ранкові прогулянки: “Дихалося вільно, на повні груди. П’ярко

пахло полином. Лоскiтливо холодила ступні росяниста трава <...> Зачерпнув у пригорщу води. А вона мов срібло” (Васильчук, 2012, с. 17). Донька конюха теж обожнювала собаку та дбала про нього: “Вимивала тарілку і підстеляла під неї клейонку чи газету, щоб чистенько було після трапези в буді” (Васильчук, 2012, с. 29).

Але нова боротьба Бучі за життя починається з вибухом на Чорнобильській атомній електростанції: “І раптом – грім. У квітні?!” (Васильчук, 2012, с. 18). На незрозумілі звуки собака швидко зреагував: “Зірвався з місця Буча. Завив тривожно. Голкою штрикнуло Максимові в серце те виття” (Васильчук, 2012, с. 18). Селяни розуміли, що у Чорнобилі відбувається щось недобре, а невідомість спричинила ще більше паніку: “Село не спало. Той гуркіт випхав усіх людей на вулицю. Сумніви відійшли: щось жахливе відбувалося в сусідньому Чорнобилі. Поповзли селом плітки, як змії. Подейкували, ніби атомна станція загорілася... <...> У повітрі застигли страшні слова: ‘атом’, ‘аварія’, ‘радіація’” (Васильчук, 2012, с. 19). Через декілька днів розпочалась масова евакуація, яка призвела до полишення тварин напризволяще: “А за кілька днів з’явилося ще одне: дивне, чуже і лякаюче – ‘евакуація’. Воно вигнало всіх з осель на вулицю. Куди? Як? Що брати з собою?” (Васильчук, 2012, с. 20). Серед таких тварин був і Буча, про якого забув Максим: “<...>, Максим згадав про Бучу. Затуркали геть голову ті військові. Всіх підганяли” (Васильчук, 2012, с. 21). При цьому, Буча був у розпачі біг за автобусом та не розумів причини, чому його покинули: “Собака, мабуть, ще з півтори години вперто грів джкими лапами глибокий пісок дороги. А потім впав” (Васильчук, 2012, с. 22). А згодом собака почав замислюватись над подальшим перебігом подій: “Він любив це село, його людей, їх дітей, як мовиться, на всю широту собачої душі. А тепер, де всі вони? Чи повернутися сюди?..” (Васильчук, 2012, с. 35). Роздуми Бучі також були направлені на осмислення поведінки людини, її взаємозв’язку з усім живим, зокрема, і з тваринами: “Людоньки, пощадіть! Що я вам заподіяв?..” (Васильчук, 2012, с. 27), “Хіба ж він винен, що став таким? Чи не заслуга в тому людей? Чи не їх руки сплундрували оселю господаря, розламали його буду?” (Васильчук, 2012, с. 32). У контрасті з такими думками, у творі наявний факт підтвердження розуміння людиною наслідків своєї діяльності: “Хоча... ми ж люди. Мордуємо нещасних тварин. Ні, спочатку ми знущуємося над собою, а тварини вже страждають від нас” (Васильчук, 2012, с. 39).

Задля того, щоб не допустити розповсюдження радіації, радянською владою було прийнято рішення про ліквідацію тварин із Зони. Так з’явилися гицлі, які “дезактивували” радіаційно забруднених тварин, тобто просто знищували. Цей аспект висвітлено у творі: однією з цілей “дезактивації” став Буча: “Ліву задню лапу нестерпно пекло вогнем. Кавказець спробував зубами вирвати ту “бджолу”” (Васильчук, 2012, с. 25). У котрий раз постраждавши від рук людини, Буча готувався до гіршого. Проте, на порятунок собаки приходить

Петро Шеремет, який зробив йому пов'язку та нагодував. Таким чином у творі показаний контраст добра і зла: з одного боку, людина нищить природу, а з іншого – виступає рятівником.

Після евакуації 1986 року людей з Чорнобильської зони тисячі тварин опинились без догляду. Відтак, тварини та звірі почали гуртуватись заради виживання, оскільки їх об'єднувала спільна біда. Спочатку почали об'єднуватись домашні тварини, зокрема, собаки та коти: "Чорне кошеня довірливо тулилось до нього, терлося об лапи, перекреслюючи давнє людське переконання про одвічну ворожнечу" (Васильчук, 2012, с. 22). Згодом бажання вижити почало гуртувати домашніх тварини із дикими, вони стали добувати їжу разом, захищали та рятували один одного: "З того часу вовчиця не покидала Бучу. А він і не ховався" (Васильчук, 2012, с. 45); "А Сіра ретельно і довго зализувала гарячий закривавлений бік свого рятівника, який знову вкотре боровся зі смертю, невідомо чим втамовуючи спрагу життя" (Васильчук, 2012, с. 49).

Не зважаючи на велику кількість радіації, природа все ж таки прагнула до відновлення, надала можливість продовжити собачий рід. Але, на жаль, через велику дозу опромінення вовчиця не змогла вигодувати щенят. З усіх – виживає лише одне, але автор не надає деталей подальших подій, тож доля щеняти залишається невідомою. У той же час Буча боровся за своє життя в останнє – собака випив отруйного молока, бажаючи втамувати спрагу: "Зона цього разу не хотіла дарувати йому навіть найменшої надії" (Васильчук, 2012, с. 55). У контрасті життя та смерті показано загибель Бучі та подальшу долю його господаря Максима – чоловік завів нового собаку: "З кошика на Максима чорними гудзиками оченят дивилось щеня. <...> – Йди до мене, Бучо, йди, маленький..." (Васильчук, 2012, с. 52).

ВИСНОВКИ

Отже, аварія на ЧАЕС стала однією з наймасштабніших техногенних катастроф у XX столітті. Наслідки витоку великої кількості радіації людство відчуває і досі. Багато територій зазнали радіаційного забруднення, що призвело до необхідності евакуації населення та створення Зони відчуження. Окрім людських захворювань, значних страждань зазнало і довкілля. Природа одна з перших прийняла на себе нищівні наслідки безвідповідальності людини. Крім цього, масова евакуація населення призвела до полишення тварин напризволяще. Ці аспекти відобразились в багатьох творах мистецтва, зокрема, і у літературі. У 2012 вийшов твір В. Васильчука "Чорнобильські поневіряння Бучі". Оповідання звертає увагу читачів, в першу чергу, на стан природи. На перший план виходить життя тварин та звірів в умовах без людей. На прикладі олюдненого собаки у творі зображено, як люди залишали тварин під час евакуації з Чорнобильської зони. У свою чергу, істотам доводилось шукати

порятунку та об'єднуватись заради виживання. Оповідання зображує боротьбу Бучі за виживання впродовж життя, але через діяльність людини, природа забирає безневинне життя. Тож твір закликає читачів відповідально ставитись до власної діяльності, розуміти взаємозв'язки між людиною та природою, а також важливість піклування про тварин.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

- Васильчук, В. (2012). *Чорнобильські поневіряння Бучі*: оповідання. Богдан.
- Голубовська, І. В. (2017). Трагедія маленьких українців у збірці Євгена Гуцала “Діти Чорнобіля” (до 80-річчя письменника). *Актуальні проблеми текстотворення у лінгводидактичній та мистецтвознавчій площинах*: збірник наукових праць. 90-93.
- Гостра, К., & Дудніков, М. (2024). Особливості зображення Чорнобильської катастрофи у літературі нон-фікшн (на матеріалі книги К. Міхаліциної та С. Дворницького “Реактори не вибухають. Коротка історія чорнобильської катастрофи”). *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*, 210, 90-94. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-210-13>.
- Гундорова, Т. (2013). *Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми*. Статті та есеї. Грані-Т.
- Луцицька, М. Є. (2015). Наратив дитячого світу оповідання Є. Гуцала “Скажений чорнобильський собака”. *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність*, 6, 174-180.
- Онищенко, І. В. (2024). Людина і природа в творчості Євгена Гуцала (на прикладі оповідань “Скажений чорнобильський собака”, “Рудня”). *Закарпатські філологічні студії*, 35, 277-281. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.35.48>
- Онищенко, І. В. (2024). Репрезентація екологічної проблематики у літературі для дітей та юнацтва (на основі оповідання Віктора Васильчука “Чорнобильські поневіряння Бучі”). *Актуальні питання гуманітарних наук*, 77, 2. 217-222. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/77-2-31>.
- Павлишин, М. (1997). Чорнобильська тема і проблема жанру. У кн. *Канон та іконостас*. Час (сс. 175-183).
- Сухенко, І. (2021). Геопросторові дані у контексті нуклеарної художньої літератури. *Слово як факт і фактор літератури. Всеукраїнська наукова конференція (XVIII Філологічні читання пам'яті Н. С. Шрейдер)*, 67 – 69.
- Vardanian, M. (2022) Reading the Chornobyl Catastrophe Within Ecofiction. *Children's Literature in Education*, 53, 1-17. <https://doi.org/10.1007/s10583-021-09437-w>
- Vardanian, M., Dyrda, I. & Kirieieva, M., (2023). Cultural memory of Chornobyl in literature and fine arts (in case of a picturebook “The Flowers beside the Fourth Reactor” by K. Mikhalitsyna and paintings by M. Prymachenko). *ACNS Conference Series: Social Sciences and Humanities*, 3, 03003. <https://doi.org/10.55056/cs-ssh/3/03003>.
- Zaleska Onyshkevych, L. (1989). Echoes of Glasnost: Chornobyl in Soviet Ukrainian Literature. In Romana M. Bahry (Ed.). *Echoes of Glasnost in Soviet Ukraine*. Captus University Publications (pp. 151-170).

REFERENCES

- Vasylchuk, V. (2012). *Chornobylski poneviriannia Buchi* [Chornobyl misadventures of Bucha]. Bohdan [in Ukrainian].

- Holubovska, I. V. (2017). Trahediia malenkykh ukraintsiv u zbirtsi Yevhena Hutsala "Dity Chornobyliia" (do 80-richchia pysmennyka) [The tragedy of small Ukrainians in Yevhen Hutsalo's collection "Children of Chornobyl" (for the writer's 80th birthday)]. *Aktualni problemy tekstotvorennia u linhvodydaktychnii ta mystetstvoznavchii ploshchynakh: zbirnyk naukovykh prats* [Actual problems of text creation in the linguistic and didactic and art history spheres: a collection of scientific works], 90-93 [in Ukrainian].
- Hostra, K., & Dudnikov, M. (2024). Osoblyvosti zobrazhennia Chornobylskoi katastrofy u literaturi non-fikshn (na materiali knyhy K. Mikhalitsynoi ta S. Dvornytskoho "Reaktory ne vybukhaiut. Korotka istoriia chornobylskoi katastrofy") [Features of Chornobyl disaster portrait in non-fiction literature (based on the material of the book by K. Vikhalitsyna and S. Dvornytskyi "Reactors do not explode. A brief history of the Chornobyl disaster")]. *Academic notes. Series: Philology*, 210, 90-94. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-210-13> [in Ukrainian].
- Hundorova, T. (2013). *Tranzytyna kultura. Symptomy postkolonialnoi travmy*. Statti ta esei [Transit culture. Symptoms of postcolonial trauma. Articles and essays]. Hrani-T [in Ukrainian].
- Luchytska, M. Ye. (2015). Naratyv dytiachoho svitu opovidannia Ye. Hutsala "Skazhenyi chornobylskyi sobaka" [The narrative of the children's world of Y. Hutsalo "Mad Chornobyl dog"]. *Literaturny svitu: poetyka, mentalnist i dukhovnist* [Literatures of the world: poetics, mentality and spirituality], 6, 174-180 [in Ukrainian].
- Onyshchenko, I. V. (2024). Liudyna i pryroda v tvorchosti Yevhena Hutsala (na prykladi opovidan "Skazhenyi chornobylskyi sobaka", "Rudnia") [Human and nature in the work of Yevhen Hutsalo (on the example of the stories "Mad Chornobyl dog", "Rudnia")]. *Zakarpatski filolohichni studii* [Transcarpathian Philological Studies], 35, 277-281. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.35.48> [in Ukrainian].
- Onyshchenko, I. V. (2024). Reprezentatsiia ekolohichnoi problematyky u literaturi dlia ditei ta yunatstva (na osnovi opovidannia Viktora Vasylychuka "Chornobylski poneviriannia Buchi") [Representation of ecological topic in literature for children and youth (based on the story "Chornobyl misadventures of Bucha" by Viktor Vasylychuk]. *Current issue of the humanities*, 77, 2, 217-222. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/77-2-31> [in Ukrainian].
- Pavlyshyn, M. (1997). Chornobylska tema i problema zhanru [The Chornobyl topic and the problem of the genre. Canon and iconostasis]. In *Kanon ta ikonostas* [Canon and iconostasis]. Chas (pp. 175-183) [in Ukrainian].
- Sukhenko, I. (2021). Heoprostorovi dani u konteksti niuklearnoi khudozhnoi literatury [Geospatial data in the context of nuclear fiction]. *Slovo yak fakt i faktor literatury. Vseukrainska naukova konferentsiia (XVIII Filolohichni chytannia pamiati N. S. Shreider)* [The word as a fact and factor of literature. All-Ukrainian Scientific Conference (XVIII Philological readings in memory of N. S. Shreider)], 67 – 69 [in Ukrainian].
- Vardanian, M. (2022) Reading the Chornobyl Catastrophe Within Ecofiction. *Childrens Literature in Education*, 53. 1-17. <https://doi.org/10.1007/s10583-021-09437-w>
- Vardanian, M., Dyrda, I. & Kirieieva, M., (2023). Cultural memory of Chornobyl in literature and fine arts (in case of a picturebook "The Flowers beside the Fourth Reactor" by K. Mikhalitsyna and paintings by M. Prymachenko). *ACNS Conference Series: Social Sciences and Humanities*, 3, 03003. <https://doi.org/10.55056/cs-ssh/3/03003>.
- Zaleska Onyshkevych, L. (1989). Echoes of Glasnost: Chornobyl in Soviet Ukrainian Literature. In Romana M. Bahry (Ed.). *Echoes of Glasnost in Soviet Ukraine*. Captus University Publications (pp. 151-170).

Marharyta Kirieieva, Assistant at the Department of Translation and Slavic Philology, Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Ukraine.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7873-2215>

kirieieva.marharyta@kdpu.edu.ua

Кірсєва, М. (2025). Боротьба за життя у світі після аварії: ключові мотиви оповідання В. Васильчука “Чорнобильські поневіряння Бучі”. *Дитяча література: інтердисциплінарний дискурс*, 2 (1), 75 – 83.

Аварія на Чорнобильській атомній електростанції 1986 року одна з трагічних подій в історії українського народу. Катастрофа знайшла своє відображення у різних видах мистецтва, в тому числі і літературі. Аварії на ЧАЕС присвячено як твори дорослої літератури (твори І. Драча, Б. Олійника, Ю. Щербака, В. Яворівського, А. Андржеєвського, О. Векленка, М. Камиша, О. Паренюк та ін.), так і дитячої (Л. Даєна, Є. Гуцала, А. Андржеєвського, Б. Красавцева, К. Міхаліциної, С. Дворницького, А. Мухарського). Поява творів нової тематики спричинила дослідження такої літератури. Існує декілька підходів щодо того, до якого саме напрямку належать твори чорнобильської тематики. Зокрема, деякі дослідники відносять ці твори до чорнобильського жанру (М. Павлишин), інші – до екофікшну (М. Варданян) або до творів про атомну енергетику (І. Сухенко).

Твори цієї тематики спрямовані на зображення негативних наслідків Чорнобильської аварії як антропоцентричного, так і екоцентричного характеру. Одним із перших художніх творів, в якому акцентовано увагу на становищі тварин після евакуації населення внаслідок Чорнобильської катастрофи, є оповідання В. Васильчука “Чорнобильські поневіряння Бучі”. Оповідання висвітлює долю собаки Бучі, який боровся за виживання. Спільна біда стала об’єднуючим фактором для домашніх тварин і диких звірів. Істоти разом здобували їжу, захищали та рятували один одного. Складнощі виживання в умовах без людей поглиблюються через наявність радіації. Тож не зважаючи на здатність природи до відновлення, Бучу все ж настигає смерть. Так, через безвідповідальні дії людини, страждає природа. Автор приділяє особливу увагу етичним аспектам відповідальності людини за довкілля та живих істот, які постраждали від техногенної катастрофи. Розглядає питання гуманності, співчуття та спроб осмислити спосіб існування тварин після Чорнобиля.

Ключові слова: дитяча література, Чорнобиль, чорнобильська тема, екологічні проблеми, природа.

Kirieleva, M. (2025). The Struggle for Life in the World after the Accident: The Key Motives of the Story V. Vasilchuk “Chornobyl Misadventures Of Bucha”. *Children's literature: interdisciplinary discourse*, 2 (1), 75 – 83.

Received: January 30, 2025; **Accepted:** June 06, 2025.